

KÕIKLAST

Noorte Kotkaste juhtide ajakiri

TARTUS

VEEBRUAR 1940

Nr. 2

Noorte rakendamine kodanliku õhukaitse (KÕ) alal.

J. Ernits.

Kodanliku õhukaitse väljaõpe on viimasel ajal haaranud suuri rahvahulki. Asulais, milledes kodanlik õhukaitse on kohustuslik, korraldatakse riigi- ja omavalitsusasutiste ning eraettevõtete ja -tööstuste poolt oma ametnikele ja tööliskonnale järjekindlalt kodanliku õhukaitse kursusi. Samuti korraldavad ka kohapealsed vabatahtliku kodanliku õhukaitse ühingud kursusi oma liikmeile ja teistele asjast huvitatud kodanikele.

Kodanlik õhukaitse on ikka enam ja enam tunginud rahva ridadesse ning iga ettenägelik kodanik suhtub KÕ väljaõppesse teadmise ja ettevalmistusega, et õppides kodanlikku õhukaitset ollakse sõja ajal suuteline iseennast ja oma vara kaitsma õhuvõitluse vastu.

Heidame nüüd pilgu noorte organiseeritud ridadesse ja küsime, kas kodanliku õhukaitse õpetus on jõudnud ka sinna. Vastusena peab tähendama, et väga vähesel määral.

Kui loeme kodanliku õhukaitse üldkava (RT 1936, 31, 210), leiame 6. peatükist ülesannete jaotuse all ühe paragrahvi, mis puudutab ka noori.

KÕ üldkava § 29 ütleb: „Noorte organisatsioonid, nagu noorkotkad, skaudid jt. abistavad oma liikmetega, alates 15. eluaastast, KÕ tegevkonddi, eriti sidevaatlusteenistuse pidamisel asulates“.

Sõja algul, pärast mobilisatsiooni tuleb kodanliku õhukaitse ülesandeid täita meie naistel, noortel ja vanemal meestel. Seepärast ei ole üleliigne, kui noored juba varakult saaksid väljaõppe ka kodanliku õhukaitse alal.

Kodanliku õhukaitse doktriini järgi moodustatakse asutistes, ettevõtteis ja tööstustes KÕ rakendusknodad, millede ülesandeks on hoida ära ja vähendada õhurünnaku tagajärjel tekitatud kahjusid. Samad ülesanded on ka elamuis moodustatud KÕ toimkondadel.

KÕ rakendusknod jaguneb eriülesannete poolest omakorda järgmisteks tegevknodadeks:

- 1) korra-alalhoid, kohalik vaatlus ja side;
- 2) gaasiluure ja mürkärastamine;
- 3) esmasabi;
- 4) pääste-remont;
- 5) tulevalve.

Vaadeldes tegevknodade ülesandeid näeme, et noored võiksid kodanliku õhukaitse alal kõige tõhusamalt kaasa aidata korra-alalhoiu, kohaliku vaatluse ja side (lühendatult KVS) ülesannete täitmisel eriti sidepidamise alal.

KVS tegevknodlaste väljaõppel peale teoreetilise osa tuleb praktilistel tundidel käsitlemisele teadete vastuvõtmine ja edasitoimetamine jala või jalgrattal, gaasitorbikus või ilma ja telefoniaparaatidega ümberkäimine. Peale selle optiliste ja helisidevahenditega signaliseerimine, mille juures on tarvilik morsetähestiku tundmine.

Eeltoodust näeme, et siin on tegemist vahendite ja väljaõppega, mis noortes võiksid äratada küllaldast tähelepanu ja huvi asja vastu.

Kuivõrd suure innu ja osavõtlikkusega noored on valmis kaasa aitama KVS ülesannete täitmisel, võin tuua järgmise näite:

Rapla suurmanöövri ajal Rapla alevik oli end „soomustanud“ ka kodanliku õhukaitse kattega. Alevikule pandi toime mitmed õhurünnakud, kusjuures ei puudunud ka õhust tekitatud „kahjud“. KÕ juhid kasutasid teadete edasisaatmisel ka noori, kes otse eeskujulikult täitsid oma ülesandeid. Osa noori viis läbi gaasiluure ja mürkärastamise töid, kelledele hiljem KÕ kõrgemate juhtide poolt avaldati kiitust tehtud töö eest.

Kõige eeltoodu põhjal oleks soovitav, et noorteorganisatsioonide juhtivad jõud pööraksid rohkem tähelepanu ka noorte väljaõppele kodanliku õhukaitse alal.

Kuna kodanliku õhukaitse õppejõududeks võivad olla vastavate alade eriteadlased ja isikud, kes on lõpetanud Siseministeeriumi poolt korraldatud KÕ instruktorite kursuse (KÕ väljaõppe korraldamise määrus — RT 1939, 100), võiks loota, et noorte-organisatsioonide juhtivad jõud lõpetaksid sellise kursuse, et pärast seda asuda tööle organiseeritud noorte keskel.

Muudatus Noorte Kotkaste Vanema ametikohal.

*Senine Noorte Kotkaste vanem
kolonel Jaan Maide VR II/3.*

Noorte Kotkaste Vanema käskkiri nr. 128.

Tallinnas, 05. veebruaril 1940. a.

§ 1.

Olles määratud teenistusaliselt uuele ametikohale, lahkun Noorte Kotkaste vanema abi kohalt, arvates 06. veebruarist s. a.

Kuni uue Noorte Kotkaste Vanema ametisse asumiseni täidab Noorte Kotkaste Vanema kohuseid kolonel August BALDER VR II/3.

A l u s: Noorte Kotkaste Põhimäärused § 171.

§ 2.

Lahkudes Noorte Kotkaste ajut. Vanema kohalt pean oma meeldivaks kohuseks tänada kõiki noorte kotkaste juhte minule osutatud usalduse eest vastastikusel koostöös.

Noorsoo-organisatsioonides langeb juhtkonna õlgadele suurem ja vastutusrikkam töökoorem kui mingil muul alal. Noorte kotkaste juhtkond on teadlikult neid ülesandeid kandnud ja sellega minu ja teiste Peastaabi liikmete tööd meelepärastel kergendanud.

Loodan, et juhtkond täie teadlikkusega oma tööd jätkab, et arendada pidevalt edasi Noorte Kotkaste organisatsiooni, milleks soovin palju õnne ja edu.

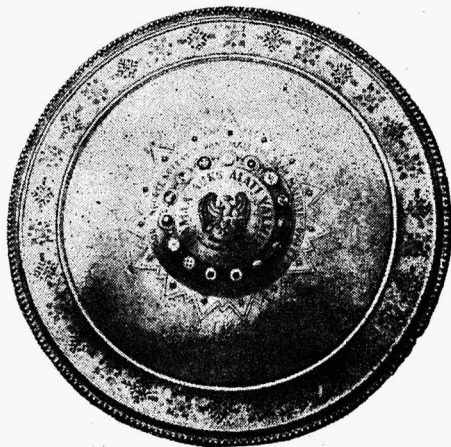
J. MAIDE,
Noorte Kotkaste aj. Vanem

Kol. J. Maidele annetati kilp.

1. veebruaril s. a. lahkus Noorte Kotkaste Vanem, KL Peastaabi ülem kolonel Jaan Maide oma seniselt ametikohalt sõjaväkke 4. Diviisi ülema ametikohale.

Kol. J. Maide lahkumisega kaotab Noorte Kotkaste organisatsioon ühe oma innustatumaid eestvõitlejaid ja juhte, kes suure huvi ja asjalikkusega on noorte töös kaasa löönud Noorte Kotkaste organisatsiooni loomis-päevist alates. Oma kindlate seisukohtade ja sõbraliku suhtumise tõttu on kol. J. Maide võitnud Noorte Kotkaste juhtkonnas kõigi lugupidamise.

Tänutäheks tehtud töö eest andis NK Vanema abi minister prof. A. Piip 6. veebr. s. a. Tallinnas toimunud ametlikul jumalagajätul lahkuvale vanemale üle vasest taotud kilbi.

Kilp on kaunistatud eestilaadsete ornamentidega. Kilbi keskel asetsevat NK märki ümbritsevad kõigi malevate embleem-märgid ja pealkirjad: „Isamaa auks alati valmis“ ja „Noorte Kotkaste Vanemale kol. Jaan Maidele noortelt kotkastelt ja juhtkonnalt 1. II 1940.“

Vanem juht.

(Väljavõte A. Prümäe noortemagistri-väitekirjast „Juhiprobleem Noorte Kotkaste maarühmas“.)

1.

Kehtiva P. M. korras (§ 57—60) kinnitab rühma vanema juhi ametisse igal aastal noortemalevkonna vanem, kusjuures kandidaadi esitab vastava kaitseliiduüksuse pealik, võttes arvesse rühma peakoosoleku poolt valitud või enese poolt leitud isiku.

Pole andmeid, kui palju sellest kõigest on tööpoolest rakendamist leidnud, kuid on põhjust arvata, et võrdlemisi vähe: elulisus ja otstarbekohasus on dikteerinud teissugused teguviisid.

Tundub, et malevkonnainstituudi

funktsioone selles osas tuleks eitada ja juhtide ametisse kinnitamine viia maleva staabi kompetentsi, sest näib olevat üldine, et üksuste hajusa paigutuse pärast, sageli ka orgaanilise kõiki koordineeriva keskuse puududes malevkonnas pole tiheda kontakti loomine malevkonna staabil üksustega võimalik. Samuti puuduvad malevkonna vanemal küllaldased võimalused jõuda vahenditult selgusele ühe või teise rühmajuhi kandidaadi vastavuses noortejuhi ülesandeile. Samuti pole ka vastuvõetava otstarbekohane, et noortejuhi kan-

Artur Priimäe kaitses noortemagistri-väitekirja.

4. veebruaril 1940. a. kaitses NK Tartumaa Malevas Võnnu Malevkonna abipealik kotkajuht Artur Priimäe noortemagistri-väitekirja teemal „Juhi-probleem Noorte Kotkaste maarühmas“. Oponentidena esinesid NK Peastaabi nõunik nmag. Gustav Reial ja Peastaabi vanem-instruktor nmag. Kaarel Liping.

Kj. A. Priimäe.

Artur Priimäe on sündinud 27. jaan. 1906. a. Tartumaal. Lõpetanud Tartu Õpetajate Seminari 1927. a. Praegu Kiidjärve valla Vastse-Kuuste Algkooli juhataja.

Astunud N. K. org-i Tartumaa malevas 1931. a. Töötanud algul Vastse-Kuuste rühma kotkana, hiljem vanakotkana. 1935.—1937. a. Võnnu malevkonna pealiku abi, 1937.—1939. a. pealik.

Kotkajuht alates 1936. a.

didaadi esitab kinnitamiseks selle kaitseliiduüksuse (kompanii) pealik, mille juures rühm töötab, eriti kui ta on esitatavaga võrreldes ebakompetentsem isik noortetöök. Teatava kurioosumina tuleks märkida ka senist vanema rühmajuhi kandidaadi valimist rühma peakoosoleku poolt. Milleks peavad noored poisid igal aastal hääletamisega otsustama oma õpetaja või teise vanema isiku kõlblikkuse üle, kui selleks on olemas soliidsemaid teid?

Näib, et kõigil neil ja teistelgi põhjusil saab olla ainsaks kompetentseks ja autoriteetseks instantsiks vanema rühmajuhi koha täitmisel maleva staap, kes koondades oma koosseisu noortejuhi talendiga ja noortetöök suurema vilumusega, samuti parema ettevalmistusega isikuid ja töötades tihedas kontaktis kohaliku koolivalitsusega ja koolide inspektoritega, oma initsiatiivil

ja kinnitamisel seab ametisse vanemad juhid, arvestades kandidaatidena kõigepealt kohalikke õppejõude, aga vajaduse korral, kui see osutub paremaks, isikuid ka teistelt kutsealadelt. Säärase koostöö puhul on maleva staabil võimalus, sattunud raskustesse sobiva kandidaadi puudumisel vastava üksuse piirkonnas üldse, koolivalitsuse kaasabil lahendada olukorda tungiva vajaduse korral kas või õpetajate koosseisu ümberkujundamisega noorte huvides.

Kindlasti kaob säärasel viisil vanemate juhtide ametisse seadmisel juhuslikkuse moment, koosseis muutub stabiilseks ja enam kvalifitseerituks. Ühenduses sellega kaotab mõtte ka vanema juhi ametisse seadmine igal aastal uuesti.

2.

Org-i huvides on, et iga temas raken-
dunud isik, eriti juht oleks oma tege-

vuses pikema aja kestel maksimaalselt produktiivne. Sellepärast on org-i ülesandeks leida võimalusi tema huvi köitmiseks asjasse, tema juhioskuste ja -võimete 100%-liseks arendamiseks ja rakendamiseks, tema juhiisiksuse kujundamiseks ja viimistlemiseks, et tema sünnipärasedki juhieeldused töövõtete vähesuse ja ühekülsuse tõttu ei takerduks hallis argipäevsuses igapäevase leiva teenimise kõrval šablooni ja rutiini kitsapiirilisesse.

Selleks peab org-is alati akuutne olema vanemate juhtide, eeskätt rühma-juhtide aktiveerimise mõte, mille teostamisel tuleks ära kasutada kõiki võimalusi, sest kui on kuumad vanemad juhid, siis kütavad nad tuliseks ka neile sekundeerivaid nooremaid juhte viimase salgapealikuni. Üht aga ei tohiks selle juures unustada: see kõik ei või muutuda inimese absoluutseks ekspluaatimiseks rühma huvides, vaid tuleb võtta ka tema tegevuseks soodsamate väliste tingimuste loomisele.

Oleme vihjanud vanemate juhtide väljaõppe, aktiveerimise ja töövõime säästmise vajadusele. Peatugem nüüd nende juures pisut eraldi.

3.

On mõeldav, et rühma vanem juht oma ülesannete sooritamisel ei tarvitse olla noorkotkalikult koolitatud, vaid et ta võib kõrval seista noorkotkluse sisulisest küljest. Mitmetel kaalutlustel on siiski parem, kui temagi teeb kaasa teatavad õpingud sel alal. See tasandab teed noorte ja eriti nooremate juhtide tegevuse mõistmiseks, samuti ka juhi-küsimuse lahendamiseks nooremate juhtide osas, ühtlasi väldib mõnegi arusaamatuse tekkimise vahekorras noortega. Õppimine on eriti vajalik aga neile juhtidele, kes pole õnnistatud loomulike eeldustega noortetööks, et sel teel asendada seda, millest tuntakse puudust.

Vanemategi juhtide juures peaks tähistama katsete sooritamise jõudlust

õpingu teel. Kuid on loomulik, et ei tuleks pedantselt kinni pidada nõudeist, mis kohal ainult noorte suhtes, ja et rakendataks vanade juures lihtsustatud katsekavu ja ei arvestataks poistele määratud ajalisi tingimusi. Igatahes neid katseid ei tuleks sooritada rühmas või vähemalt koos poistega, või koguni poiste eksamineerijaiks olles. Otstarbekohased vanade õpinguiks ja katseiks on kahtlemata laagrid, mis määratud ainult vanemaile juhtidele ja kus oleks kättesaadav kõigile osavõtjaile noorkotkluse nii praktiline kui ka teoreetiline sisu vähemalt samas ulatuses, kui seda õpetatakse noortelegi. Vajalised katsed sooritanud vanemaile juhtidele, kes on andekamad ja tunnevad asja vastu huvi, tuleks võimaldada harilikus korras kotkajuhhi astme ja viimastest paremaile noortemagistri astme taotlust.

Katsete sooritamine ja selle kaudu tõus looks vanemale juhile vajalise prestiiži oma rühmas ja tagaks kompetentsuse töös.

4.

Kuna elu oma mitmepalgelisuses on moodsal ajal kiires tempos evolutsioneeruv ja hoogsalt vahelduv, üksikini-mene aga, eriti kuskil maanurgas, mitmesuguste väliste tegurite mõjul kaldub muutuma inertseks ja ükskõikseks, siis on vajalik juhiprobleemi seisukohalt, eriti maa vanema rühmajuhhi osas, hoida tegelasi laskumast ükskõiksesse seisakusse. Säärane tardumuses peatumise oht varitseb mõningail juhtudel tervet org-i ja järgneb eriti kiiresti organiseerimispalavikus tehtud ponnistustele. Sellepärast tuleb kõigepealt eriti silmas pidada org-i algrakukesi — rühmi, et nende juhid hoiduksid elevil, milleks peaks ratsionaalselt ära kasutama kõiki võimalusi, mis antud org-i kasutada, ja kui neist ei piisa, hankida neid juurde.

Kui püüda loetella mõningaid rühma-juhtide aktiveerimise võimalusi, siis tuleks mainida järgmisi:

1. vanemate juhtide töö tunnustavalt hindamine;

2. nende õhutamine edasirühkimisele org-is;

3. elevuse loomine vahelduseks igapäevsusele;

4. mitmesuguste soodustuste andmine olenevalt teenistusvanusest, noorkotkalikust astmest, ametikohast jne.

Kuna org-i loomise perioodil, mis praegu jätkub, ideede laiaadesse rahvahulkadesse kandjana toimivad peamiselt, eriti maal, vanemad rühmajuhid ja kuna see nõuab tõsiselt ennastalgavat tööd, rääkimata veel igapäevaseist ülesandest, mis seotud rühmatööga, siis vajavad need pioneerid tunnustavat hindamist oma pingutusile enam, kui see tavaliselt rindesõdurile osaks saab, seda enam, et otsene ümbrus seda vaevalt märkab teha. Noorte Kotkaste tunnustusväljendid ja Kaitseliidu teenetemärgid ses osas on omal kohal. Töö tunnustamisi võiks ära märkida ka lihtsa fakti konstateerimisega, näit. maleva vanema (pealiku) ametliku kirjaliku teadaandega isikule või selle avaldamisega ametlikus ajakirjas.

Et õhutada vanemaid juhte edasirühkimisele katsete (järgu- ja eri-) sooritamise kaudu, tuleks neid igal sobival juhul ahvatleda selleks: kutsuda isikliku kirjaliku kutsega osa võtma vastavaist laagrist jne.

Vaheldusena igapäevsusele on märgitavad mitmesugused kongressid, õppepäevad, kursused ja laagrid vanemaile juhtidele, kus püütagu rakendada vahetevahel osavõtjaid ka aktiivselt, mitte lastes neil alati passiivselt pealt kuulata.

Poleks ka halb, kui rühmade vanemaile juhtidele vahetevahel jagataks mõningaid soodustusi, mille puhul võiks jagamise alusena arvestada teenistusvanust, noorkotkalikku astet või muud. Siin kuuluksid märkimisele kas võimaluse korral tasuta või soodustatud hinnaga ekskursioonid välismaile ja ringsõidud kodumaal. Nende kulude

katteks reserveeritagu summasid kuidagimoodi, kas või eelarve korras. Astutagu sammusid selleks, et näit. õpetajast vanema juhi töö noortega arvestataks kas palga juures või vähemalt tundide jaotamisel õpetajate vahel. Poleks ju tegelikult võimatu ka erilise tunni võtmine tunnikavva, kus toimuks siis noortetöö.

5.

Noortetöö rühmades pole ju elukutseline tegevus ja ei tasu end kuidagimoodi materiaalselt, küll aga teeb asjaosalisele ka kõige paremini korraldatult ühel või teisel juhul isiklikke kulusidki. Teiselt poolt nõuab ta sellele andunud inimeselt loomulike võimete kõrval muudki — aega, energiat, mille ta võiks suunata tasuvamaile aladele. Nii materiaalsete kui ka vaimsete varade liigne kulutamine võib viia pankrotini või vähemalt tülpimuseni ja loobumiseni. Sellepärast peaks org-i kesksete asutiste ja juhtide kaudu peetama silmas, et vanemate rühmajuhitena rakendunud inimesi ei koormataks mõnikord poolobligatoorsest ülesannetest. Milleks on õieti nõue, et noortejuht olgu kaitseliitlane, kas või toetajaliige?! Kas sellega pole noortejuhti nagu meelega sunnitud pillama ennast ja töötama oma südamelähedasel alal, mis nõuab isegi küllaldaselt energiakulu, puudulikumalt? Sellise nõude esinemine jätab juhile mulje, et töö noortega on teise järgu tähtsusega ja juhi tegevus omab täisväärtuse alles mitmete noorte tööse vähem puutuvate formaalsuste täitmise tõttu. Seda halvem on lugu, et enamik vanemaid rühmajuhite on õpetajad, kel niikuinii lasuvad mitmesugused kohustused seltskonnatöö alal. Üle koormatud kohustustega, on tülpimus paratamatu, millega koosneb väsimus, kui mitte tervislikud häired, ja vaevalt on säärane noortejuht suuteline oma ülesannete tubliks täitmiseks, kusjuures erilisel nõudlik on noorema rühmajuhi (-juhtide) küsimuse lahendamine vanema juhi ülesandena.

Vajalikkudest oskustest.

(Väljavõte Ilse Remmeli noortemagistri-väitekirjast „Oskuste omandamine kodutütarde rühmas“. Väitekirj käsitleb peale sissejuhatava osa pikemalt oskuste omandamist majapidamises, käsitöös, aiatöös, esmasabis, mängudes ja lauludes, loomakaitses, laagritöodes ja mitmesugustes vajalikkudes oskustes.)

Te e j u h a t a m i s e oskuse õpetamisel tuleks igal juhul selgitada tüdrukuile, kuidas juhatada teed mõnest üldtuntud kohast mitmesugustesse eri kohtadesse. Siis lasta neil kordamööda teha sama oma kodukohast. Ühiselt kuulatagu, leitagu ja selgitatagu vigu.

Kella tunneb juba peaaegu iga laps, kes kooli läheb. Kuid leidub siiski ka neid, kes veel 12—13-aastaselt ei tunne õieti kella. Katsetada tuleb algul kõigiga, hiljem võtta käsile ainult halvemini või sugugi mitte oskajad. Õppeabinõuks vajame papist alusel lihtsat odavat kella-mudelit. Selle puudumisel kasutame hari-likku kella, mida tuleb aga ettevaatlikult käitseda.

Telefoni käsitsemine on juba veidi raskem. Sellestki saab hõlpsasti üle, kui juht täpselt selgitab tarvitamise juhtnöörid ja tutvustab kodutütred telefoniraamatuga. Pikse ajal mitte kõnelda! — see olgu esimene juhised. Kuna iga KL staabis või koolimajas on telefon, siis harjutagu sellel iga tüdruk, lastagu õien-dada rühma ametlikke asju või kõnelda tuttavatega. Hea oleks, kui saaks harjutada kahesugusel telefonil — automaa-diga ja ilma, kuna Tallinn, Tartu ja Nõmme omavad automaati, muud kes-kused aga mitte. Tallinna ja Tartuga võib aga igal provintsis elaval tüdrukul tegemast tulla ja ümberpöördult.

Sõiduplaani vajab iga inimene üsna tihti. Tüdrukuile õpetamiseks võtame sõiduplaani, õpime tundma märkide tähendused ja sõiduplaani sisu, püüame igaüks kordamööda leida ühendused antud lähtekohast antud sihtkohta, ümber-istumised sihtkohast uude antud siht-kohta viivale rongile või bussile jne. Üht-lasi leiame, milline on parim ühendus

nende asulate vahel. Nii teeme nimetatud harjutusi.

I l m a k a a r t e m ä ä r a m i n e kompassi järgi on lihtne. Selgitada tüdrukuile ainult märgid ja kompassi hoidmine, ja juba kõik oskavadki määrata ilmakaari. Päikese järgi on see veidi ras-kem, aga kui teada hästi skaalat, mis kella ajal päike ühes või teises ilmakaar-es asub, saame siingi hakkama. Laagris ja matkal on tublisti praktiseerimisvõma-lusi sel alal.

S i g n a l i s e e r i m i s - o s k u s t vajame laagris, matkal ja luuremängul. Seal pole aga enam aega selle õppimiseks. Seda teeme koondusel. Algul õpime selgeks morsemärgid, hiljem püüame vastastikku kirju kirjutada ja neist aru saada. Lõ-puks harjutame morse-keelt helides.

S i g n a l i s e e r i m i n e kuulub välitarkuste hulka. Muretseme lipud ja eeskirjad ning harjutame.

A m e t l i k k u d e k i r j a d e kirju-tamine on paljudele inimestele raskuseks. Muid kirju kirjutavad nad väga ametli-kult, ametlikesse aga panevad sisse tun-deid ja elamusi. Ametlike kirjade kirju-tamist õppides tutvume kõigepealt senise rühma või salga kirjavahetusega. Sealt leiame, kuidas üht või teist asja korral-dada. Hiljem anname väljuvate kirjade koostamise kordamööda tüdrukute hoo-leks, andes enne teada koostatava kirja sisu. Hiljem kontrollime, arutame ja pas-randame.

L ü h i k e elulookirjeldus on nõutav enamasti kõikjal kohaandmisel. Sageli tehakse elulugude kirjeldamisel vi-gu selles, et kõik oluline jääb dekoratsi-ooni ja ilusate sõnade varju. Leivaisad tahavad kohasoojija elulugu teada saada mitte ainult selleks, et kirjeldusviisist

Uus noortemagister kodutütarde peres.

Jaauarikuus Tartus toimunud õppepäevadel kaitses kodutütarde Nõmme rühmavanem Ilse Remmel-Saaremets noortemagistri-väitekirja teemal „Oskuste omandamine kodutütarde rühmas.“ Oponentidena esinesid kasvatusteadlane mag. fil. L. Kalling-Kant ja kodutütarde Tartumaa Ringkonna vanem nmag. L. Rand.

Ilse Remmel-Saaremets.

Ilse Remmel-Saaremets on sündinud 1. mail 1916. a. Nõmmel. Õppis Nõmme alevi algkoolis, H. Kubu eraalgkoolis, samanimelises gümnaasiumis ja Tallinna Pedagoogiumis, mille lõpetas 1936. a. Töötab õpetajana Nõmme linna Kivimäe algkoolis.

1935. a. astus Kodutütarde Tallinna ringkonna Nõmme rühma, kus oli lihtliikmeks, rühmajuhiks ja alates 1936. a. rühmavanemaks, kellena töötab seni.

I. Remmel-Saaremets on NKK Nõmme jaoskonna liige. Omab NKK teenetemärki.

lugeda välja inimese iseloomu — asjalik-töökat või laiutajat-sõnadetegijat. Kodutütred tutvustame mõne hästikoostatud elulooga, tuues esile ühisel arutelul leitud häid külgi. Siis kasutavad tüdrukud igaüks koostada oma eluloo.

Oma elulugu koostatud, kirjeldame oma läheduses elava ja hästi tuntud naise elulugu. Sellegi arutlemisel olgu seatud samad nõuded, mis eespool toodud.

Ürgaja inimese meeled olid hästi arenenud. Tema võis täpselt määrata kaugust, raskust, maitset, lõhna ja heli. Olnuksid siis juba mõõtühikud, ütelnuks ta asjade omadusi nende ühikute järgi. Tänapäeva inimese võimed sel alal on võrdlematult väiksemad oma esivanemate omadest. Selle harjutamiseks on olemas vastavad erineva raskusega puuklotsid. Neid on aga majanduslikult raskem muretseda. Iga rühm võiks teha endale vastava kogu liivaga erinevais hulkades täidetud ühesugustest pudelistest. Pudeli põhjale märgitakse,

kui palju see pudel kaalub. Pudelis olgu kuiv liiv ja pudel olgu korgitud ja läbi-paistmatuks tehtud. Pudelite raskused võksid olla 200 g, 400 g, 500 g, 1 kg ja 2 kg. Algul katsetame pudeleid tistes ja kohe ka nende põhjalt vaadates, kui palju nad kaaluvad. Nii proovime mitut pudelit järgemööda ja võrdleme nende raskusi. Kui juba küllaldaselt harjutatud, võib teha võistlusmänge — individuaalseid ja salkadevahelisi, lasta tunnetada raskust ja seda öelda, vahekohtunikul märkida üles õeldu ja pudelile kirjutatud raskus. Võistlejail laseme võrdselt katsetada. Arvutame õiged vastused kakku ja selgitame võitja.

Üsna märgatav hulk kahjutulesid on tekkinud plahvatuse tagajärjel. Et osagi neist vältida, harjutame kodutütardega kodus majapidamises tekkinud plahvatuste summutamist. Selleks teeme algul selgitustööd asja edukaks läbivimiseks. Võtame denaturaadi, tükud, vanu riideid ja läheme tüdrukutega kuhugi lii-

vasele väljakule, kus pole ümbruses midagi süttivat. Valame veidi denaturaati maha, eemaldame pudeli ja süütame valatu. Püüame kustutada liivaga. Seda pole aga köögis vajalikul määral saada. Tema aset võib täita ka tuhk. Kätesaadavaim abinõu köögis on riided. Süütame uue ala denaturaati ja summutame tule riietega. Tagajärjed on head, samuti kui liivaga. Rõhutame tüdrukule eriti, et plahvatustuld ei tohi püüda kustutada veega, see ajab tule laiali. Kui väljakult lahkume, hoolitseme, et ei jääks sinna tuleohtu.

Selgitame, et samu oskusi rakendagu tüdrukud ka õhurünnakutel tekkinud plahvatuste summutamisel.

Kõnepidamist läheb tarvis tüdrukul õige tihti. Osatakse küllalt elavalt

ja ilusasti ütelda ära kõik südamedelt, aga pole harjutud seda tegema suurema hulga inimeste ees. 3—5-minutilise kõne laseme aremail tüdrukuid pidada oma salgas, julgemal kogu rühma ees. Kõne sisu määrab vastava üksuse juht ja hiljem arvustatakse seda teiste kodutütarde poolt. Kõne ajal võib tüdruk soovi korral olla varustatud kavaga, et sealt järge ja mõtet leida. 15-minutilise kõne pidagu tüdrukud kogu rühma ees. Iga kõne olgu enne juhi poolt kontrollitud ja parandustega varustatud. Harjutamiseks lasku iga salga juht anda kõnena edasi muljeid mõnest sündmusest või esitada mõne tähtpäeva kohane kõne. Kui tüdrukud on kõnedepidamisse sisse elanud, tahavad nad seda alati jälle teha, kui aga leidub sobiv juhus.

Üldlaager korraldamisele 1941. a. suvel.

Noorte Kotkaste Peastaabile,

Tallinn, Kaarli 8.

Peavanema, Sõjavägede Ülemjuhataja kindral J. Laidoneri ülesandel teatan seega, et olenevalt tekkinud asjaoludest 1940. aasta suvel tulevad jätta pidamata nii noorte kotkaste ja skautide I ühine suurlaager kui ka noorte kotkaste II üleriigiline üldlaager ja skautide IV suurlaager. Seejuures Peavanem avaldas soovi, et asjaosalised organisatsioonid aegsasti korraldaksid oma tegevuse ja ettevalmistused nii, et see käesoleva aasta suvel kavatsatud ühine suurlaager võiks tingimata teostamist leida 1941. a. suvel.

Kuna sellise ühise suurlaagri edukaks läbiviimiseks on kaaluva tähtsusega need kogemused, mida juhid ja poisid on saanud vähemates kohalikkudes õppe-laagrites, siis senisest suuremal määral tuleb panna rõhku laagripraktika andmisele ja sisulisele töö rõhutamisele malevate ja sellest väiksemate üksuste laagrites ja organisatsioonide poolt korraldatavates juhtide harjutuslaagrites.

J. VELLERIND,

Peavanema abi,

HM Noorsoo ja Vabahariduse

Osakonna direktor.

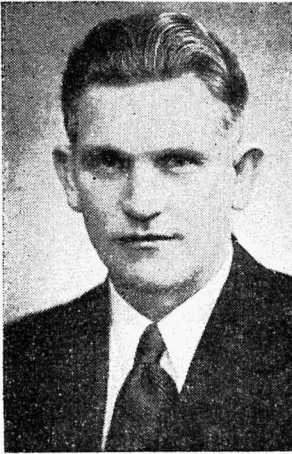
Kõigile noorte kotkaste malevate pealikele.

Eeltoodud kirja Teile teadmiseks saates palun tegevuskavades vastavaid muudatusi arvestada ja eeloleva suvise tegevuse ettevalmistustes üldlaagri eeltood seisma panna.

31. 01. 1940.

J. TEDERSOO,

Noorte Kotkaste Peastaabi Ülem.

Maleva vanemate vahetus Petseri Malevas.

Arvates 1. jaan. 1940. a. lahkus Petserist senine Maleva vanem Viktor Viilup. Uueks vanemaks sai koolide inspektor Oskar Paas.

*Uus Maleva vanem koolide inspektor
Oskar Paas.*

Malevate instruktorite õppepäevad Elvas.

15.—17. veebr. 1940. a.

NK Peastaabi korraldusel toimusid 15.—17. veebr. k. a. Elvas malevate instruktorite järjekordsed õppepäevad, millest osa võtsid kõik malevate instruktorid, välja arvatud Pärnumaa Malevast.

Õppepäevade kavas oli Noorte Kotkaste tegevusalade käsitlemise mitmekesistamine ühes tegelike harjutustega, nagu järgukatseteks ettevalmistamine ja eksamineerimine, tegevusalade rakendamine mängudes, võistluses ja ettekandeis, koduümbruse tundmine, talvise välitegevuse korraldamine jm. Samuti leidis üksikasjalikumalt käsitlust vanemate juhtide osa üksuste töös, kontakti loomise võimalusi üksuse ja vanemate vahel ning suvise tegevusprogrammi kujundamine malevais ja üleriigiliselt.

Üleriigiliste võistluste korraldamises pooldati patrulli-, spordi- ja „Alati Valmis!“ võistlused ära pidada k. a. 14.—16. juunini Võrus või Narvas. Üleriigilised ujumisvõistlused tulevad arvatavasti eraldi pidamisele augustikuus „Kotkodus“. Samuti on kavatsusel korraldada üleriigiliselt harjutusmatku vanemaile juhtidele. Üleriigiline merinoorkotkaste

nooremate juhtide õppelaager tuleb pidamisele Harju Maleva üldkorraldamisel k. a. augustikuus. II üldlaagri edasilükkamisega 1941. a. suvele pooldati malevais eriti juhtide õppelaagrite korraldamist — kas eraldi või mitme maleva peale ühiselt — ning malevkondade ja rühmade laagreid. Kus eelmisel aastal üldlaagrit ei peetud, neis malevais on see võimalik eeloleval suvel.

Üldiste küsimuste all leidis käsitlust koguteose „Kümme aastat...“ väljaandmine, Kaitseliidu Noored, hoiutegevuse korraldamine, KÕ ala rakendus üksusis jm.

Erilist rõhutamist leidis päevadel välitegevuse korraldamine, milleks toimusid ka kaks 12—15 km pikkust suusaretke Vapramäele ja ümbruskonda. Neil väljasõitudel leidsid rakendamist välitegevusalad: orienteerumine soome kompassi kasutamise, kauguste ja kõrguste määramine, tuletegemine lumises metsas ja vorstide praadimine, lumiooni valmistamine, suusasõidu-harjutused mägedest laskumise ja tõusmisega jm.

Õppepäevade juhtidena tegutsesid Pea-

staabist vanem-instr. nmag. Kaarel Liping ja nmgd J. Laar ja A. Allik. Viimase õppepäeva tegelikust tööst võtsid osa ka veel Peastaabi ülem nmag. J. Tedersoo ja Haridusministeeriumi noortenõunik J. Maisma VR II/3.

Õnnestunud õppepäevad tõestasid sel-

letaoliste vajalikkust täiel määral, aidates ühtlasi kaasa ka instruktorite omavahe- lise kontakti süvendamisele ja koostöö arendamisele — eriti seda käesoleval juhul, kus osavõtjaist-instruktorist paljud olid uued ja esimest korda päevadel.
H. K.

Toimetusele saadetud kirjandust.

A. Kolmpere, J. Laidvere, H. Michelson, H. Niiler.

Sport ja mäng II.

Noorsoo käsiraamat E. K. Ü. „Postimees“ kirjastus. 104 lk. Hind 1.25.

Teine osa käsitleb talispordi-harusid: uisutamist ja suusatamist, andes peale üldjuhiste ka õpetuslikud leheküljed kiir-

uisutamise, iluuisutamise, suusatamise stiilidest, mäesõidust jne. Peatükid „Matkama“ ja „Laager“ käsitlevad väliseid huviharrastusi, praktilisi oskusi esihoones spordihuvil. noortele. „Mängude“ osa käsitleb jalg-, korv-, pesa-, ja võrkpalli ning jäähokit. „Ujumise“ osa mag. Taremõlt on lühike elav ujumisoskuse ja stiilide õppetund. Raamat on varustatud rikkalikult jooniste ja pildimaterjaliga.

Ärge unustage, et

„EESTI SKAUT“

on iga skautliku noore truud sõber ja nõuandja ning igale noorte sõbrale ja juhile täielikuks märkmikuks-käsiraamatuks.

Aastakäik maksab 2 krooni. Tellida võib igast postiasutusest.

TOIMETUS JA TALITUS:

Tallinn, Vene t. 26. Telef. 476-96
Posti jooksev arve nr. 180.

Vahelugemist instruktorite õppepäevadelt.

Elva suusatamisparadiisi tuli kokku noorkotkaste pere aktiivsem, aga ka kõige liikuvam juhtide kaader. Liikumise just selles mõttes, et instruktorid vahelduvad väga ruttu, üks tuleb, teine läheb ja igal instruktorite päeval on pooled nägudest uued.

Pikalt reisilt saabunuid ootas rikkalikult kaetud laud 14 inimesele; et aga osa instruktoreid eelistas öö-sõitu, siis saabus laua taha vaid 8. Toidud maitseid hästi ja laua tagant ei raatsitud tõustagi. Selgus, et üks toiduaine oli jäänud puutumata — nimelt sinep. Peastaabi-meess Laar siis küttis, et oh sinepiti ma söön lusikaga. Teised ei uskunud ja Juss siis demonstreeris. Neelaski alla lubatud portsjoni. Teised proovisid ka — läkski alla erilise vaevata. Jõuti otsusele, et instruktoritele, kellel küllalt on tulnud alla neelata kibedaid pilte, ei tee üks tühipaljas sinepiraaasuke midagi. Maitstva eine tänutäheks hüüti perenaistele:

Sink ja munad, need on klaar.

Sinepi sõi ära Laar.

Aitüma!

Igatahes perenaised ei jõudnud küllalt ära imestada Laari sinepi-isu.

Õhtusöögile järgnes otsemat teed õppetegevus seltskondlikel aladel: nimelt pandi kõik mängima kaarte: bridži ja mutti. Asja võeti tõsiselt ja alles

siis kui saabus vaimudetund ja nmgr. Ohaka kogemata poetas, et kaardimäng on väljaspool kava ja mittedunduslik, lõpetati töö ja heideti puhkama.

Hommikuse äratusmängu asemel nmag. Liping jalutas suusasaabastega mööda tuba ja varbaid ning kiskus pärani kõõgiukse, kust aromaatsed lõhnad viisid viimase uneraasukese.

Pesemine oli omaette kunsttükk, eriti pikal Saaremaa mehel, kes madala kraani ees pidi alandlikult põlvitades orjama ihupuktust.

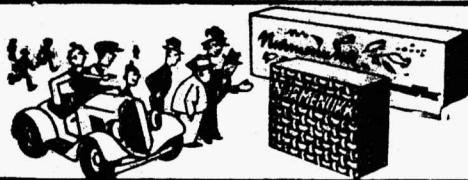
Kuna õppepäevade koosseis oli 100% kohal, siis algas ja jätkus õppetegevus ilma takistusteta. Käsiteldavad teemad töötati põhjalikult läbi ja võeti nende kohta rohkesti sõna. Kõigi teistega oli opositsioonis see mees, kes alati alustas rääkimist sõnadega: „Meil Tartumaal...“ Sellest tingituna Peastaabimehed tundsid kuritahtlikult heameelt, kui seesama tegelane suusatamise ajal mägedes õige tihti andis suud emakesele maale.

Suusatamine tehti huvitavamaks veel sel teel, et pandi rahvas mängima mängu, mille määrusi ei osanud korraldajadki, ja lasti inimestel vale asimuudi järgi ajada taga tühja tuult.

Suusatama minnes anti Kasele seljakott ja öeldi, et sellega tuleb viia vortid. Kui aga kaugel metsas taheti hakata küpsetama vortte, siis selgus et Helmut Kase oli tühja kotti tirinud ja vabanduseks veel seletas: „Ma arvasin, et vortte saab metsas.“ Pool tundi puhastas vaeneke oma lumiseid rüüdeid pärast seda, sest tema hajameelsus ei jäänud karistamata.

Õppepäevade lõppemise puhul nmgr. Ohaka lubas noortemagistrite päevadele jääda neil instruktoritel, kellel selleks luba juba olemas oli. Peastaabi ülem tänas teda selle lahke lubamise eest.

VÄARTSEEBIKS KUJUNENUDI

A. FREDERIKING-TARTU

NOORTE KOTKASTE VANEMA KÄSKKIRI Nr. 127.

Tallinnas, 05. veebruaril 1940. a.

§ 1.

Noorsoo-organisatsioonide Peavanema otsusega on kinnitatud noortemagistri kutses järgmised noorte kotkaste juhid:

1. Tallinna Maleva Kalevi malevkonna „Pikse“ rühma vanakotkas Jaak VAHUR, arvates 18. oktoobrist 1939. a., kes nimetatud päeval kaitstes edukalt oma noortemagistri väitekirja teemal „Ülesanded matkade süstematiseerimisel“ nmag. K. Liping'u ja nmag. P. Rootalu oponentimisel.

2. Harju Maleva Kuusalu malevkonna pealik kotkajuht Aadu KAJASSAAR, arvates 16. novembrist 1939. a., kes nimetatud päeval kaitstes edukalt oma noortemagistri väitekirja teemal „Lennusporti arendamise võimalusi Noorte Kotkaste organisatsiooni kaudu“ skautmaster V. Andreesen'i, liiklemisinspektor V. Rannaleet'i ja nmag. K. Liping'u oponentimisel.

Õiendus: Noortemagistrite Kogu juhutuse esitised, 1 jh. nr. 3-N, 22. 12. 39 ja Peavanema kinnitus 29. 01. 40.

§ 2.

Kinnitan Noorte Kotkaste Petseri Maleva ajutiseks vanemaks maleva auvanema Karl GREENBERG'i, arvates 01. jaanuarist s. a.

Õiendus: KL Petseri Maleva pealiku esitis, 1 jh. nr. 47-N, 04. 01. 40.

§ 3.

Vabastan Noorte Kotkaste Petseri Maleva vanema abi kohalt major Johannes TOMING'a elukoha muutmise tõttu, arvates 04. jaanuarist s. a.

Õiendus: KL Petseri Maleva pealiku esitis nr. 857, 09. 01. 40.

§ 4.

Kinnitan Noorte Kotkaste Saaremaa Maleva pealiku abiks algkooli juhataja Eduard HÖBENIK'u, arvates 05. jaanuarist s. a.

Õiendus: KL Saaremaa Maleva pealiku esitis nr. 626, 08. 01. 40.

§ 5.

Vabastan Noorte Kotkaste maleva instriktorite kohtadelt: Petseri Malevas kj. Alfred NIGOL'i, arvates 01. jaanuarist s. a. Pärnu Malevas kj. Arvo VOORE, arvates 01. veebruarist s. a. Tartu Malevas kj. Arved KANSVEI, arvates 01. veebruarist s. a. Valga Malevas nk. Richard VARES'e, arvates 01. veebruarist s. a.

Õiendus: 1 jh. nr. 1-N, 09. 12. 39, 18. 01. 40 ja 03. 02. 40.

Kinnitan Noorte Kotkaste malevate instrktoriteks:

Narva Malevas kj. Paul ORUPÖLD'i, arvates 01. jaanuarist kuni 31. märtsini s. a.

Pärnu Malevas nk. Karl KALD'i, arvates 01. veebruarist kuni 31. märtsini s. a. Tartu Malevas nk. Georg ILTAL'i, arvates 01. veebruarist kuni 31. märtsini s. a.

Võru Malevas kj. Alfred ANTON'i ja Elmar VESKI, mõlemad arvates 01. detsembrist 1939. a. kuni 31. märtsini s. a.

Õiendus: vastavad teenistuslepingud, 1 jh. nr. 1-N, 08. 01. 40, 16. 01. 40 ja 03. 02. 40.

J. Maide,

Noorte Kotkaste aj. Vanem.

J. Tedersoo.

Peastaabi Ülem.

Käskkiri välja antud 06. veebr. kell 14.00.

NK Tallinna Malevast.

Neil päevil sai Noorte Kotkaste Tallinna Malev kingina Kaitseliidu ülemalt Kindral J. Orasmaalt 20 paari suuski ja keppe. Loota on veel kingina sama arvu suusasaapaid, et võimalduks laenutada noortele täielikku komplekti. Suuski saaksid kasutada need noored, kes ise suuski ei oma ja ei suuda neid ka muretseda.

Laenutatavate suuskade olemasolu võimaldab rühmadel täiearvuliselt teostada suusamatku ja viia läbi sõiduõpetust.

Vastavalt Noorteorganisatsioonide Peavanema soovivaldusele tuleb teostamisele juhtide laager 12.—27. juunini Aegviidus.

Laagrist võtavad osa rühmajuhid, kes vähemalt kotkajuhi järguastmes ja mitte nooremad kui 14 aastat.

Eraldi all-laagrina võtavad osa salga-pealikud 8 päeva kestel, tulles laagrisse 2 päeva hiljem.

Laager toimub ühiselt Harju ja Järva Maleva noortega, et saavutada kokkuvõtte üldadministratsioonis.

Edasi on kavatsusel korraldada matku piirimaadesse, nendest vähemalt üks Petserimaale ja teine Narva-Vasknarva ümbrusse. Matkadest võtavad osa peamiselt vanemad noorkotkad.

NOORTEMAGISTRITE KOGU TEATED.

Noortemagistrite Kogu talipäevadelt.

*Noortemagistrite Kogu
talipäevadest osavõtjad.*

*Noortenõunik J. Maisma
kõneleb talipäevade töö-
koosolekul.*

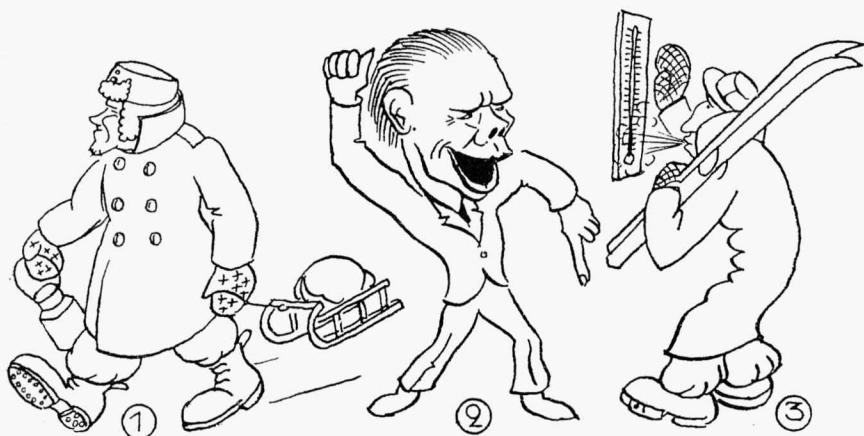
Laupäeval ja pühapäeval, 17. ja 18. veebruaril s. a. toimusid Elvas Noortemagistrite Kogu talipäevad, millest võttis osa üle 40 noortemagistri ja kotkajuhi üle riigi, nende hulgas HM noortenõunik J. Maisma, NK Peastaabi ülem nmag. J. Tedersoo, koolide inspektorid nmag. G. Reial ja nmag. A. Keppi ning enamik teisi juhtivaid tegelasi NK organisatsioonis.

Talipäevade avamine toimus laupäeval 17. veebruaril KL Elva Malevkonna kodus,

mille järel siirduti gruppidega välitegevusele — suusatama ja kelgutama.

Õhtul kell 19.00 toimus esimene töökoosolek, kus huvitava sõnavõtuga esines HM noortenõunik J. Maisma.

Noortenõunik peatus pikemalt noorte organisatsioonidest varase lahkumise põhjuste juures, leides, et organisatsioonide tegevust tuleb kohandada nii, et see seaks noori kauem, kui seda praegu võib märgata. Ühenduses sellega toodi esile rida

1. Talipäevade majandusülem Elmar, kui 30⁰ pakases läks „alevi peale“: „Hm! Lõhna järele oleks nagu midagi söödavat lähedal.“
2. Talipäevade „lõkkejumal“ Ruudi täies tegevushoos: „... ja vanapagan ütles mulle: Jää siia!“
3. Üks „neidsinaseid“, kes harjunud Vilsandi kliimaga, kui hakkas Elva jaama ees temperatuuri tõstma: „Teil siin na viluvõitu...“

probleeme noorsoo organiseerimise alal, näit. jõukohase töö puudumine, kokkukohi küsimus, võistluste ebaotstarbekohane suunamine jne. Ühtlasi peatus kõneleja üldlaagri ja skautlikkude organisatsioonide ühendamise küsimusel. Ka mainis noortenõunik, et ajakiri „Kotkas“ on seni osutunud väärtuslikuks abiks juhtkonnale, ja avaldas lootust, et kõigi teadlikkude juhtide kaasabil „Kotkast“ võiks kujuneda suure väärtusega tegur meie noorsoo-organiseerimise töös.

Effekandele järgnes NK Tartumaa üld-

laagri filmi demonstreerimine, vorstiõhtu ja tujuküllane lõkkeõhtu.

Pühapäeva hommikul jätkus töö A. Priimäe referaadiga „Juhiprobleemist“, kus lähemalt peatuti nendel asjaoludel, mis võivad saada nooremate juhtide juures organisatsioonist lahkumise põhjuseks.

Referaadile järgnes Nmag. Kogu erakorraline üldkoosolek ja välitegevus.

Talipäevad lõppesid pühapäeval kell 14.00.

Toitlustamismured lahendati eeskujulikult Naiskodukaitse Elva jaoskonna poolt:

Noortemagistrite Kogu koosolekuilt.

Noortemagistrite kogu üldkoosolek

toimus Elvas 18. veebruaril s. a. Koosolekust võttis osa 39 Noortemagistrite Kogu liiget.

Koosolekut juhatas nmag. O. R a n d - vee, protokollisid kj. H. Kaalep ja kj. J. Roonurm.

Nmag. Kogu esimees nmag. V. Hiir andis ülevaate senisest tegevusest ja saavutustest.

Nmag. Kogu tegevuskava ja eelarve

koostamine 1. aprillil 1940. a. algavaks tegevusaastaks otsustati jätta juhatuse hooldeks, kes selle esitab kinnitamiseks Nmag. Kogu korralisele üldkoosolekule suvipäevade ajal. Peeti soovitatavaks, et suvipäevade kestus oleks vähemalt 3 päeva ja et tegevuskava koostamisel arvestataks mõnd matka Nmag. Kogu liikmeile.

Nmag. R. Lahi andis informatsiooni juhtide ajakirja „Kotka“ tegevusest. Leiti, et „Kotka“ tellimisraha tuleks eelolevast

aastast alates sisse kasseerida Nmag. Kogu liikmeilt koos liikmemaksuga.

NK Peastaabi van.-instruktor nmag. K. Liping andis informatsiooni noorkotkaste tööde näituse korraldamisest, mille järgi malevad korraldaksid näitusi käesoleva aasta kevadel, kust paremad eksponeeritud koondataks sügisel toimuvale üleriiklikule näitusele. Võimalik ka, et üldnäitus hiljem saadetakse teistesse malevaise ringeistele.

Samuti informeeris nmag. K. Liping koostajaid albumi „10 aastat noorkotklust“ koostamise käigust, mille järgi album tuleks 160—200 lk., pildirohke ja tõhus üle-

vaade NK organisatsiooni tegevusest 10 aasta jooksul. Albumi koostajaks on Sakala Maleva abipealik Kivirähk. Koosolekul avaldatakse kahtlust, kas album ühe inimese koostatuna kujuneb küllalt elavaks ja huvitavaks. Samuti arvatakse, et albumi väljaandmine võiks toimuda alles sügisel, et kiirustamisest olenevaid puudusi vältida. Samuti ei tohiks album kujuneda mingiks pidulikuks albumiks, vaid elavaks sõnaks.

Koosoleku lõpul otsustati saata tervitustelegrammid endisele NK vanemale kolonel J. Maidele ja NK vanema aj. kt. kol. A. Balderile.

Noortemagistrite Nõukogu koosolekul.

Laup. 17. veebr. s. a. toimus Elvas Nmag. Kogu talipäevadel Noortemagistrite Nõukogu koosolek, millest võttis osa 17 noortemagistrit. Koosolekust võttis osa ka HM noortenõunik hr. J. Maisma.

Koosolekul andis Nmag. Kogu esimees V. Hiir ülevaate senisest tegevusest. Pike-malt peatuti juhatuse poolt väljatöötatud noortemagistri-väitekirja kaitsmiskoosoleku

korra juures, kus soovitati mõningaid reaktioonilisi parandusi.

Ühtlasi vahetati mõtteid Kogu eeloleva aasta tegevuskava ja eelarve kohta.

Koosolek leidis, et kirjavahetuse hõlbus-tamiseks tuleks kehtivaks pidada „Kotkas“ Noortemagistrite Kogu osas avaldatud teateid. Ühtlasi peaks „Kotka“ tellimise kohustuslikuks tegema kõigile Noortemagistrite Kogu liikmeile.

Noortemagistrite Kogu juhatuse koosolekul

17. veebr. s. a. Elvas otsustati vastavalt noortemagistriks saamise korrale esitada Noorsoo-organisatsioonide Peavanemale kinnitamiseks noortemagistri kutses kotkajuhid A. Priimäe ja A. Nigol. K. H. Olli noortemagistri-väitekirja „Noor-

soo ülesandeist“ lubati kaitsmisele.

Kj. R. Saarniidu noortemagistri-väitekirja „Matkad ja nende korraldamine noorte kotkaste tegevuses“ valmistamise tähtaega otsustati pikendada 1. jaanuarini 1941. a.

Kõigile tuntud on

E. GÜNTHER'I
rohu- ja värvikauplused

Tallinnas, Tartus, Viljandis, Pärnus, oma kvaliteetkaubaga.

Iga tubli noorkotka ja kodutütre lugemislaua ehteks on eesti ainuke murde-ealiste noorte ajakiri

MEIE NOORUS

Ilmub Eesti Punase Risti väljaandel, tihedas koostöös Haridusministeeriumiga ja Õpetajate Kojaga.

18 mahukat, pildirikast numbrit aastas. — Aastakäik moodustab 600 lk. suuruse kauni köite.

Kaastöölisiks parimad kirjanikud, kunstnikud ja eriteadlased.

Tellimishind: aastas kr. 3.—, poolaastas kr. 1.50. Üksiknr. 20 senti.

Tellimisi võtavad vastu talitus, postiasutused, usaldusmehed koolides ja noorteorganisatsioonides.

Ajakiri „MEIE NOORUS“ on Haridusministeeriumi poolt soovitatud koolidele ja raamatukogudele.

» MEIE NOORUS «

Tallinn, Niguliste 12.

Posti jooksev arve nr. 88.

Ole homme parem kui täna!

Kotkajuht A. Kivisikk.

Me talv on vali sel aastal. Ta on nii vali, et mõnikord ei saa kooligi minna. Istute ehk praegugi sooja ahju ääres ja loete, kuigi tahaks minna välja liugu laskma. Kuid nii külm on, et lumi võtab suusad kinni ja külm tikub vägisi ninatsale liiga tegema.

Kui vaatate jäälilletatud aknast välja, siis näete, kuis väike tihane akna taga lendab. Tema on neist lendajaist kõige südim, ta tuleb ja koputab isegi aknale. Kui aga tähelepanelikult vaatate, siis näete, et ta õieti ei koputagi, vaid nokib klaasihoidvat kitti. See aitab natukenegi tühja kõhtu täita. Ja süüa pole, sest kõik koorealused on juba mitmeid kordi läbi vaadatud. Ja eks neid vaatajaidki ole palju, sest tihane pole ainuke, kes peab pakasega võitlema.

Kui videvikuks hakkab minema, siis näete, kuis põldpüüd veerevad nagu kerad kiirelt-kiirelt aia äärt mööda aida alla. Võib-olla on see veel nende viimne lootus — aida alt midagi leida. Ärge laske neid selles pettuda! Mujalt ju ei saa enam midagi, sest lumi on kõikjal sügav. Hea, kui sealt veel kuidagi eluga pääsed. Või sa magades aru saad, kui sügava hange tuisk peale ajab. Ja ega sealt kõik

pääsegi. Kui kevadel liigute lumiseil nõlvakuil, siis näete, kuis päike neid lumehangevanglast päästab. Kuid siis pole sellest neile enam kasu.

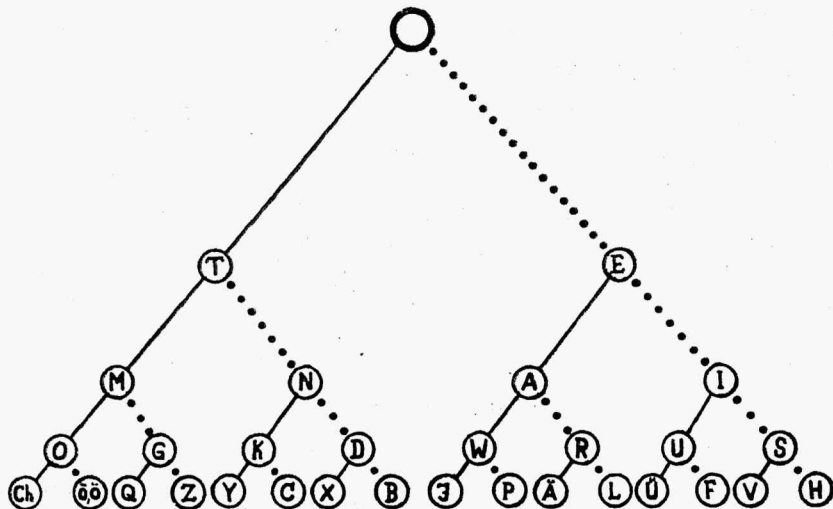
Hommikul välja minnes leiate vahest ukse kõrvalt jänese jäljed ja aiaski on ta käinud. Tema on ju nii arg, et sõandab ainult öösel tulla. Võib-olla on ta mõne õunapuugi ära koorinud? Ärge teda siiski süüdistage, sest teda ajab taga vali sundija — nälg. Ja miks te ise ei sidunud õunapuid sügisel paberi või kuuseokstega kinni?

Näete, neid on nüüd nii palju, kes loodavad teile, sest nad teavad, et te kõik olete head ja annate neile kas peotäie teri või natuke ristikehina. Või otsite laepalkide vahele jäänud heinaseemned ja prahi üles. Küllap nad teavad, et mõnedki teist on nii head, et ostavad neile tangu, kanepiseemneid ja muud suupärast. Kui neile maksuta söögimaja korraldate, siis muutuvad nad südiks, usaldavad teid, sest teie panete isegi koerad ja kassid kinni, et need salaja söögimaja lähedale ei pääse.

Je teie ise, väikesed heategijad, muutute iga heateoga ka ise paremaks.

Morse õpetamisest.

Kj. A. Nigol.

III koondus. Täna asume morse-tähestiku üksikasjalikumale ja süstemaatilisele õppimisele. Selleks avame oma märkmikud morse kolmnurga kohalt ja otsime sealt välja tähed e, i, s, h, t, m, o, ch. Ühtlasi märgime nad selliselt märkmikku:

e .	t -
i . .	m - -
s . . .	o - - -
h	ch - - - -

Alustame oma õpinguid. Selleks valime sõnu, kus esinevad ainult need kaheksa tähte, ja kirjutame nad ümber morsemärkides. Enne aga pidagem mees järgmist; kirja algus märgitakse alati x-ga, tähe vahed eraldatakse ühe, sõnavahed kahe püstjoonega. Kirjavahemärkide sees eraldusjooni ei tarvita. Näit. sõna „salk“ kirjutatakse morses järgmiselt: x . . . / . - / . - . . . / . - . - // „ ? “ kirjutatakse / . . - . . . / , mitte aga . . / - - / . . // nagu seda tihti tehakse.

Et teil kui salgapealikuil oleks võimalikult suur tagavara sõnu õpitavate tähtedega harjutamiseks, selleks annan

neid teile terve hulga: ise, sise, hei, metsis, tehis, hiis, siis, ihes, teema, mootse, homo, siim, mesi, mees, timm; mooses, siit, teie, eit, siis, tiis; ehis; ette, stoi, toos, toss, soo, ich; toots; mis; tiit, teos, soome, otto, ohi, oss; teomees; osi, ime, meeste, ott, toht, tiits; mitte; homme, tohoo, toit, teisiti, otsem, otsi; meie, siit jne.

Harjutage nende sõnade kirjutamist morsemärkides.

Et koondusele vaheldust tuua, selleks asume signaliseerimislippude valmistamisele. Kõigepealt valmistame korrallikud lippude varred, pikkusega 80 sm. On see tehtud, otsime välja riided, käärid, nõelad ja niidid ning näitame oma oskust sellelgi alal. Lipp jaguneb diagonaalselt kahte ossa — punane ja valge. Lipu suurus on 45 × 50 sm. Lipu kinnitame varre külge lühemat serva mööda selliselt, et punane pool on ülal ja valge all.

Alustame tööd. Punkti tähistame parema käe tõstmisega õlajoone kõrgusele, kriipsu aga kahe käe tõstmisega samale kõrgusele. Harjutame kõigi ees-

pool toodud sõnade signaliseerimist. Pidagem meeles: punkt — parem käsi, kriips — kaks kätt. Lippudega töötamisel on teisigi nõudeid, aga nendega tutvume järgneval koondusel.

Üht aga, nn. morse rütmi, peate juba nüüd endale verre harjutama. Rütm on tähtsaim, olgu siis lippude, helklambi või summeriga töötamisel. Kui signaliseerijal on olemas korralik rütm, siis pole kunagi vaja karta, et tema teadet vastu ei võeta, signaliseerigu ta siis kiirelt või aeglaselt.

Seepärast juba nüüd pidagem meeles:

kriips (-) on kolm korda pikem kui punkt(.);

ühes morsetähes punkti ja kriipsu, punkti ja punkti või kriipsu ja kriipsu vahe on punkti pikkune;

kahe tähe vahe on kriipsu pikkune ja

kahe sõna vahe võrdub umbes viie punkti pikkusega.

Kui näit. punkti pikkus on üks sekund, siis kriips on kolm sekundit; ühes morsetähes punkti ja kriipsu, punkti ja punkti ning kriipsu ja kriipsu vahe on üks sekund; kahe tähe vahe on kolm sekundit, sõnavahe viis sekundit.

Kui punkti pikkus on kolm sekundit, siis kriipsu pikkus on üheksa sek. jne.

Sõnu signaliseerides lugege kõvasti punktide, kriipsude ja vahede pikkusi, et rütmi omandada.

Näit. sõna „teeme“ edasi andes kujuneks rütm järgmiseks: - (3 sek.) tähe vahe (3 sek.) . (1 sek.) tähe vahe (3 sek.) . (1 sek.) tähe vahe (3 sek.) - (3 sek.) kriipsu ja kriipsu vahe (1 sek.) - (3 sek.) tähe vahe (3 sek.) . (1 sek.).

Järgmiseks koonduseks kaasa võtta signaliseerimisliipud.

Noorkotkas koduse abimehena.

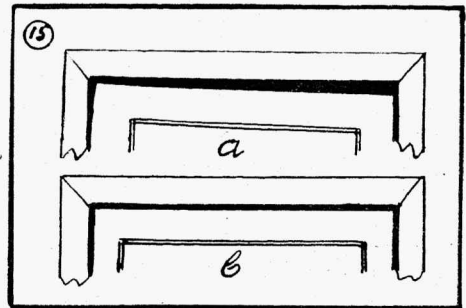
Noortemagister Vold. Toom.

Uste korrastamine.

Uste juures sagedamini esinevad rikked on vajumine, turdumine, käepideme vead, lukuvead ja hingede kiunumine.

Ukse vajumine paistab kõige paremini silma ukse ja lengi vahelisest praost, mille ei ole vajumise korral ühtlane. Sel puhul vaatame kõigepealt, kas hingede kruvid ei ole lahti loksunud. Lahtised kruvid keerame välja ja lööme kruviaukudesse puupulgakesed, keerates seejärel kruvid tagasi. Kui uks sellest hoolimata korralikult ei käi, paneme hingede tappidele rõngakesed, mis ust tõstavad. Mõnel puhul on aga maja viltuseks vajunud, mis puhul tuleb lengi valts vastavalt vajadusele sügavamaks teha. Ukse vastava külje hõõveldamine olgu viimaseid abinõusid. Esineb vajadus hingesid ümber asetada, kutsume seda tegema juba asjatundja. Korralikult ettepanud uks peab püsima igas seisangus, millesse ta pannakse. Turdunud ust kuivatame ja immutame ta servi

kuuma värnitsaga. Kui on aga näha, et see ei aita, tuleb ettevaatlikult ukse serva hõõveldada ja peale selle immutada ning värvida. Sellega väldime ukse uuesti turdu-

a) allavajunud uks;

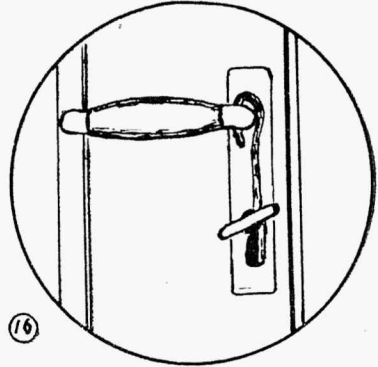
b) korralik ukse ja lengi vahe.

mise. Kiunuvaid uksehingesid määrime mõne rasvaineaga, nagu masinaõli, vaseliini, searasva, mageda võiga jne.

Keerukam kui eelmised tööd on käepidemete ja lukkude korrastamine. Kõige sagedasem rike käepidemete juures on mõnel tüübil käepideme otsamutri lahtitulek, mille kõrvaldame mutri vahele mõnd linakiudu, niiti või muud keerates ja mutrit unesti kinnitades. Murdunud puust käepideme voolime uue, teda liivapaberiga hästi siludes ja värnitsaga immutades või värvides. Ärgem pangem käepideme tihvtiks kunagi pilpanaela, seda alt kõveraks keerates. Tihvtiks püüame valida paraja jämedusega traaditüki või naelaotsa, mille viilime augule vastavalt alt peenema. Tihvti otsad olgu ümarikud, et nad kätt ei vigastaks.

Lukk käib raskelt enamasti seetõttu, et temasse on tekkinud rooste. Sel puhul on tõhusamaks abinõuks masinaõliga määrimine, mida võib linnusulega luku sisse kanda. Kui võti üldse ei keera või käepide kinni on, on luku mehhanismis mõni rike. Selle kõrvaldamiseks tuleb kõigepealt käepide eemaldada käepideme tihvti välja võttes ja siis lukk vastavaid kruvisid lahti keerates eest ära võtta. Mehhanismi käigust selgub lahtise luku juures rike kergesti. Kui see ei ole oma jõuga kõrvaldatav, viime luku asjatundja kätte.

Mõnel puhul jääb murdunud võtmekeel luku sees ette, takistades teise võtme tarvitamist. Enamasti kukub ta alla, kui lukule koputame, ega takista siis enam luku lahtikeeramist. Sageli kulub võtmekeel lühikeseks ega ulatu enam keerama. Siis võib võtit soojendada ja kuuma võtme

kiiresti lukk avada, sest kuumutades võtmekeel paisub pikemaks. Peale selle on sobiv ka võtmekeelt vasaraga veidi pikemaks pinnida, tähele pannes seejuures, et keele kuju ei muutuks.

Võtme kaotamise puhul katsume, kas mõni teine võti ei ava lukku. Lihtsamat lukku saab mõnikord avada kõverakskeeratud terastraadi abil. Mõnel juhul on võimalik hingetappe välja tõmmata. On veel võimalik lengisid, mis harilikult üksikute naeltega kinnitatud, kõrvaldada ja siis peitliga tükk lengist ukse riivi kohal välja raiuda. Pärast lööme naeltega väljatapitud puosa asemele uue klopi, asetame lengi kohale, ja uks on endiselt korras.

Et vältida võorastel väljastpoolt ukse lahtikeeramist, painutame võtmele kaitseraua, mille painutatud ots on ümber ukse käepideme ja teine ots ulatub võtme pärast läbi. Muidugi ei või võti sel puhul liiga pikk olla. Vaata joon. nr. 16.

Ülesanne nr. 3.

Majaperemees toimetab õhukallale tungi puhuks pööningule liiva. Et tööd hõlbustada, kinnitas ta katuseräästa külge ploki ja vinnas ploki abil liiva ämbriga pööninguaknast sisse.

Kui peremees lõunale läks, jäi

tühi ämber maha ja ämbri kõrval rippus vabalt üle ploki käiv nõör. Hoovil mängiv kass haaras vabast nõöriotsast kinni ja hakkas seda mõõda üles ronima. Mis sündis kassi ja ämbriga, kui kass oli täpselt sama raske kui ämber nõöri teises otsas?

Ülesanne nr. 4.

Miks krudiseb lumi jalgade all kõva külma puhul?

Õiged lahendused saata „Kotka“ toimetusele hiljemalt 10. veebruariks s. a. Mõlema ülesande õieti lahendajate nimed avaldame „Kotka“ märtsikuu „Salgapealike oma nurgas“ ja nende vahel loosime välja ning saadame auhindadena koju kätte:

1. Kirss jt. „Looduse ärkamise kevadel“.

2. M. Sillaots, „Trips, Traps, Trull Haapsalus“.

Eelmises numbris ilmunud ülesannete lahendused.

Ülesanne nr. 1. Kuna kiirrong ja omnibus sõitsid üksteisele vastu-

pidises suunas, nägid kiirrongil sõitjad omnibust ja omnibusel sõitjad kiirrongi mööda kihutamas 90 km tunni-kiirusega.

Ülesanne nr. 2. Kaalupool, milles asetseb veeklaas, kuhu pistime sõrme, muutub nii palju raskemaks, kui palju kaalub sõrme poolt väljatõrjutud vesi.

Mõlemad ülesanded lahendasid õieti: 1) hp. A. Suurvärav — Kuresaare „Laanepoegade“ rühmast, 2) Ü. Kampus Põltsamaalt, 3) nk. J. Kiisa — Ohukotsu rühmast, 4) pk. O. Kiisa — Ohukotsu rühmast.

Meie auhinnad said loosimisel:

1) hp. A. Suurvärav — Kuresaare „Laanepoegade“ rühmast — S. Masso, „Kodu korrashoid“;

2) Ü. Kampus — Põltsamaalt — R. Viidalepp, „Valimik muistendeid“.

Väljaandja: NK Peastaap. Vastutav toimetaja: G. Reial.

Toimetuse nõukogu: kol. P. Asmus, prof. E. Ein, piiskopp prof. J. Köpp, HM koolide peainspektor J. Lang, dir. V. Neggo, min. prof. A. Piip ja kindr.-maj. A. Traksmaa. Toimetus: H. Treial (peatoimetaja), noortemagistrid R. Lahi (tegevtoimetaja), V. Hiir, K. Liping, A. Ohaka ja E. Tarn.

Toimetus-talitus: Tartus, Võidu 10, tuba 24, tel. 37-44.

Tellimishind: aastas kr. 2.—, 6 k. — kr. 1.20, 3 k. — kr. 0.60. Üksiknumber 20 senti. Posti jooksev arve nr. 2133. Ajakiri ilmub kord kuus.

Enne katse sooritamisele asumist muretsege endale raamat

»PESAKOTKA KATSE«

Raamat sisaldab 40 joonist ja kõik tabelid nõutavate andmete esitamiseks haukapoja, noorhauka või pesakotka katsel.

Hind 35 senti.

Raamatut võib saada:

1) maleva instruktorilt; 2) otse talitusest tellides, lisades iga eksemplari kohta 35 senti väärtuses postmarke; 3) Tallinnas: KL Tarvetelaost, Kaarli 8; 4) Tartus: „Koolivara“, Võidu tän. 10.

Haridusministeeriumi pedagoogiline ajakiri

„EESTI KOOL“

ilmub ka 1940. a. 10 korda aastas, iga kuu üks vihik, välja arvatud juuni- ja juulikuu. Iga vihik sisaldab vähemalt 64 lehekülge kirjutusi ja pilte pedagoogiliste ja teiste kultuuriliste küsimuste kohta, kui ka ilmunud raamatute arvustusi ja teateid hariduseelust meil ja mujal.

„EESTI KOOLI“

toimetusse kuuluvad vastutav toimetaja V. Altoa, toimetuse liikmed: J. Aavik, A. Kurvits, J. Lang, V. Päts ning J. Vellerind ja tegev toimetaja K. Ollik. Toimetuse asukoht on Haridusministeeriumis, tuba nr. 18, tel. 476-65, (Tallinn, Tõnismägi 11).

Tellimishind on aastas 3 krooni, poolaastas 1 kroon 50 snt., välismaale 4 krooni aastas. Tellimisi võtavad vastu toimetus ja kõik posti-asutused.

Valmistame

IGASUGUSEID TRÜKITÖID MAITSEKALT

O S A U H I N G

K. Mattieseni trükikoda

TARTU, VALLIKRAAVI 4 / TELEF. 24-80 JA 24-97 / POSTK. 46